

**HØRING TIL UNDERSØGELSE AF  
DANMARKS DELTAGELSE I  
KRIGENE I IRAK OG  
AFGHANISTAN**

**MAJ 2017  
PROJEKTBEKRIVELSE  
[www.Iraktribunal.dk](http://www.Iraktribunal.dk)**

## Baggrund og begrundelse

Tribunalforeningen til undersøgelse af Danmarks krige i Irak og Afghanistan planlægger at afholde en høring med formålet at afdække væsentlige forhold omkring Danmarks krigsdeltagelse.

Hvorfor bliver vi ved med at grave i de tyve år gamle sager omkring krigen i Irak og Afghanistan?

Svaret er enkelt

- fordi vi danskere aldrig har fået sandheden at vide, om hvordan toppolitikere vildførte og forvandlede vores land til en krigerisk stat

- fordi vi almindelige borgere i den krigsførende stat stadig lider under omkostningerne derved – opblomstring af terror og utrygheden ved terrorangreb, flygtningestrømme, krigsinvalidere, milliardudgifter til militær, efterfølgende krige mm.

Og ikke mindst lider de angrebne landes befolkninger under krigens følger i form af de voldsomme ødelæggelser krigen har påført deres lande. Både Irak og Afghanistan er i dag lande i krig, ikke lande med fred og demokrati.

Derfor kræver vi, at den reelle baggrund og ansvaret for krigen endelig graves frem. Den, der ikke kender historien, er dømt til at gentage den.

Regeringen nedlagde i 2015 den nedsatte Irak-kommission, hvilket betyder, at vi i Danmark står helt uden en granskning af vores krigsdeltagelse, dens baggrund og konsekvenser.

Den nedsatte historiker-undersøgelse har afgørende begrænsninger, og vil ikke kunne udfylde dette behov. Bl.a. vil denne undersøgelse gå helt udenom spørgsmålet om det juridiske ansvar for beslutningen om Danmarks krigsdeltagelse og de metoder der blev brugt for at drage Danmark ind i Irak krigen, behandlingen af krigsfanger mm.

Nærværende projektforslags formål og grundlag er udarbejdet i forlængelse af Tribunalforeningens handlingsplan, vedtaget på generalforsamlingen i 2016.

## **Høringens værdier**

**Høringen** skal indsamle og sammenfatte tilgængelig viden, samt mulig ny viden om krigen, og den skal basere sig både på hjemlige og udenlandske kilder og vidner. Høringens mål er at samle denne viden, for at lade et panel drage sine konklusioner heraf.

**Høringen** arbejder på at undersøge og redegøre for om brud på international og national lovgivning og konventioner har fundet sted.

**Høringen** skal arbejde partipolitisk neutralt, uvildigt, vidensbaseret og sagligt.

**Høringen** er ikke en krigsforbryderdomstol. Det er efterfølgende op til andre aktører på baggrund af høringens konklusioner at gå videre og eventuelt rejse sager ved nationale og internationale domstole.

## **Høringens kommissorium**

Kommissionsundersøgelsen af den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan skulle undersøge baggrunden for den danske beslutning om at deltage i krigen i Irak, redegøre for hvad danske myndigheder har foretaget sig i forbindelse med tilbageholdelse af personer under krigen i Irak og Afghanistan og foretage en vurdering af om der er grundlag for at det offentlige søger nogen draget til ansvar. Vi arbejder i forlængelse af dette og spørger:

### **1) Har den danske regering indledt en ulovlig angrebskrig i forhold til international og national lovgivning?**

Høringen skal undersøge hvilke oplysninger der lå til grund for regeringens beslutning om at deltage i krigen. Gav regeringen folketinget de rigtige oplysninger om dette og var beslutningen i overensstemmelse med FN-konventioner og Grundloven.

### **2) Har den danske regering overtrådt krigens love i Irak og Afghanistan?**

Høringen skal undersøge om danske soldater alene, eller sammen med andre landes soldater, har overtrådt folkeretslige forpligtelser, krigens love, i krigen i Irak og Afghanistan, eller overværet at andre udførte "umenneskelige handlinger" undervejs. Og om regeringen var vidende om dette og gav urigtige oplysninger til folketing og befolkning.

### **3) Er der ministre, embedsfolk, officerer, soldater eller andre, der kan stilles til ansvar?**

Høringens undersøgelser *kan* frembringe belastende materiale, der peger på overtrædelse af national og international retsorden. Dette *kan* efterfølgende afprøves ved nationale og internationale domstole.

## **Høringens organisering**

Arbejdets faser:

- 1) En fase med indsamling af relevant materiale, der kan overgives til panelet til videre studie og fortsat uddybning. Materialet ordnes, systematiseres og bearbejdes journalistisk og overdrages til panelet 1. januar 2018.
- 2) En fase med forberedelse og gennemførelse af en offentlig høring med hhv. undersøgelser og ansvarsplacering jf. ovenstående kommissorium. Panelet arbejder i denne fase med materialet og kan eventuelt bede om yderligere materiale og indkalde vidner. Selve høringen gennemføres over to dage d. 17. og 18. marts.
- 3) En fase med bearbejdning af konklusioner fra høringen og en offentliggørelse af resultaterne ved et offentligt arrangement. Formidlingsarbejdet foregår i april og maj og presse møde med høringens resultat og konklusioner afholdes 5. juni

## **Høringens panel**

Høringens panel udgøres af sagkyndige eksperter fra forskellige samfundsområder. Panelets opgave er i forlængelse af initiativets kommissorium, at foretage en grundig og kritisk gennemgang af materialet forud for og på selve høringen. Panelet udarbejder også de afsluttende konklusioner. Panelets medlemmer udfører deres opgaver pro bono, dvs. uden honorar.

Der indkaldes vidner, og disse kan være førstehåndsvidner og mennesker med en ekspertise om emnet, som journalister eller andre, der kan præsentere materialer og fakta fra undersøgelser og/eller kan give – også fortrolige - vidnesbyrd til panelet. Der fremlægges sammendrag af allerede gennemførte undersøgelser, samt redegøres for andre landes undersøgelser og deres betydning for den danske krigsdeltagelse.

Dele af det materiale, panelet ønsker frem i lyset, er stadig klassificeret. Derfor må der også søges til udlandet for at få materiale og vidner frem. Der er gennemført undersøgelser i andre lande, som panelet kan bringe ind, lige som panelet kan føre vidner fra Irak og Afghanistan.

## **Høringens journalistiske medarbejdere**

Til panelet er tilknyttet journalistiske researchere, der indsamler og efter behov sammendrager det relevante materiale.

Den ledende journalist holder overblik over processen med reference til panelets formand og med kontakt til tribunalforeningens formand/bestyrelse. Den ledende journalist har journalistisk baggrund og er honorarlønnet. De øvrige journalistiske researchere skal på opdrag af panelets formand og den ledende journalist fremskaffe relevante eksperter og materiale. De journalistiske medarbejdere kan både være uddannede journalister eller phd- og specialestuderende, der enten arbejder på honorarbasis eller ulønnet, eller det kan være andre kyndige frivillige.

## **Forholdet mellem høringsarbejdet og Tribunalforeningen**

For at panelets medlemmer og de journalistiske medarbejdere skal kunne koncentrere kræfterne om undersøgelsesarbejdet i overensstemmelse med kommissoriet, er det Tribunalforeningens opgave at forberede, facilitere og udbrede kendskabet til undersøgelsesarbejdet.

Planlægningen af høringsarbejdet vil foregå i et samarbejde mellem panel, researchere og Tribunalforeningens bestyrelse. For at sikre arbejdets troværdighed og gennemslagskraft har panelmedlemmer og journalistiske medarbejdere imidlertid fuld autonomi og selvstændighed i forhold til inddragelse af materiale og indkaldelse af vidner. Panelet har frihed til at drage deres endelige konklusioner.

## **Høringens mediarbejde**

Høringen skal have en bred mediemæssig bevågenhed i den periode, høringsarbejdet pågår. Det er vigtigt at nå så bredt ud som overhovedet muligt både nationalt og internationalt.

Materiale, dokumentation og resultater af undersøgelsesarbejdet og høringens afsluttende konklusioner offentliggøres derfor i videst muligt omfang og bredest muligt.

Et samarbejde med et forlag, et opinionsdannende dagblad og landsdækkende TV- og radiostationer vil gøre det muligt, at høringsarbejdet løbende kan offentliggøres og åbner samtidig mulighed for, at medierne på egen hånd når bredere ud end høringens kommissorium og skaber øget debat om den danske krigspolitik og alternativerne til denne.

## **Overordnet tidsplan**

### **2017**

Dokumentation af processen påbegyndes

Endelig projektbeskrivelse, plan og budget udarbejdes

Første indsamling og systematisering af materiale

Ansøgninger om økonomisk støtte udarbejdes og afsendes

Realitetsforhandlinger med panel, journalister og formidlere

Materialet ordnes yderligere, systematiseres og bearbejdes journalistisk

### **2018**

Materialet overdrages til panelet 1. januar 2018

Tribunalforeningen afholder generalforsamling

Panelet arbejder med materialet og beder om yderligere materiale og vidner

Høringen gennemføres over to dage 17. og 18. marts

Panelet bearbejder høringens resultater og drager sine konklusioner

Formidling & mediarbejde afsluttes med et pressemøde 5. juni 2018

## **Budget 2017 & 2018**

### **Estimerede udgifter:**

Administration: Kontorhold, interne møder, forenings PR	30.000 kr.
Honorar ledende journalistisk medarbejder	50.000 kr.
Honorarer til researchere og journalister	50.000 kr.
Vidner: Frikøb og ophold	20.000 kr.
Vidner: Rejseudgifter	10.000 kr.
Høring Lokaleleje og forplejning	10.000 kr.
Transport	20.000 kr.
Formidling & mediarbejde: Digital rapport og pamflet	50.000 kr.
<b>I alt</b>	<b>240.000 kr.</b>

### **Indtægter:**

Indestående: Folkeaktier, medlemsbidrag og donationer (2016)	85.000 kr.
Mangler: Fonde o.a.	155.000 kr.
<b>I alt:</b>	<b>240.000 kr.</b>

## **BILAG 1: Initiativets baggrund som beskrevet efterår 2016**

Irak/Afghanistan-kommissionen var nedsat af den tidligere regering for at undersøge grundlaget for den danske deltagelse i Irak-krigen og den danske politik i forhold til tilfangetagelser i både Irak og Afghanistan.

Regeringens begrundelse for nedlæggelsen af kommissionen i 2015 var dels en kritik af den tidligere regering for at være ude i et politiserende ærinde ved at gøre politik til jura og dels at en kommission ikke ville frembringe ny viden, da de folkeretslige aspekter af beslutningsgrundlaget for dansk krigsdeltagelse allerede har været belyst i den danske medieoffentlighed og i øvrigt var klart da folketingsbeslutningen blev taget.

Nedlæggelsen medførte omfattende protester også fra mange andre end de sædvanlige kritikere af dansk krigspolitik. Det drejede sig, ud over medlemmer af kommissionen selv, om en lang række andre eksperter, professorer, jurister, soldaternes fagforeninger og pårørende, journalister, redaktører og politikere med forskellig observans. Der efterspurgtes altså fra flere sider en uafhængig tilbundsående og samlet undersøgelse af den danske deltagelse i krigen. Derfor mente vi i en initiativkreds, at et bredt folkeligt initiativ, der skulle samle op og fortsætte, hvor kommissionen blev forhindret i at gøre sit arbejde færdigt, ville have let ved at argumentere for sin relevans og sit grundlag.

På det tidspunkt syntes det os som om Danmarks ledende ministre både tidligere og nuværende til stadighed jonglerede med både optakt og efterspil på Irakkrigen. Med nedlæggelsen af kommissionen havde man forhindret en reel efterforskning og dermed både svigtet et frihedsfremmende og demokratisk princip om gennemsigtighed i regeringsforvaltningen og skabt endnu mere tvivl og usikkerhed om beslutningsgrundlaget i befolkningen og blandt beslutningstagerne, helt ind i den nuværende regerings egne rækker. Spørgsmålet om ansvarsfordelingen mellem danske politikere og det danske forsvar syntes os også underbelyst, hvis man skulle dømme ud fra udtalelser af tidligere udsendte soldater, deres fagforeninger og nogle af forsvarets talspersoner.

Mens dannelsen af Tribunalforeningen stod på, foreslog Liberal Alliance at offentliggøre dokumenterne fra Irak- og Afghanistan Kommissionen. Selv om der tilsyneladende var et flertal i Folketinget for forslaget, kom det aldrig til afstemning. I stedet lykkedes det regeringen i maj 2017 at skaffe flertal for iværksættelse af en historisk undersøgelse af Danmarks krige gennem de sidste 10 til 15 år. Desværre har regeringen på forhånd formuleret undersøgelsens mål på en måde, så det juridiske aspekt udelukkes, og ved håndplukkede undersøgere uden adgang til de mest centrale dokumenter.

I Tribunalforeningen er vi fortsat overbevist om, at et bredt folkeligt initiativ er en nødvendig og fremadrettet mulighed oven på de mange protester. Et initiativ der sætter sig som mål, at undersøge 1) om Danmarks deltagelse i krigen i Irak var lovlig i national og international sammenhæng, 2) om der blev begået ulovligheder i henhold til internationale konventioner og "rules of engagement" i forhold til krigsfanger (og civile) og, i fald dette er tilfældet 3) om nogen kan drages til ansvar for ulovlighederne.

Selv om vi er bevidste om, at initiativet ikke vil have nogen form for retslig kompetence, ønsker vi på baggrund af Nürnbergtribunalets principper, FN's charter & pagt, Genevekonventionen og Danmarks Riges grundlov at etablere et tribunal til uvildig, systematisk og grundig undersøgelse af baggrunden for Danmarks deltagelse i Irakkrigen og spørgsmålet om fangetilbageholdelser i Irak og Afghanistan. Selvom der kan rejses spørgsmål om grundlaget for Afghanistan-krigen i sammenhæng med terrorangrebet 11.9.2001 i USA, har vi valgt ikke at inddrage dette i undersøgelsen, da det heller ikke var med i Irak/Afghanistan-kommissionens kommissorium.